

DORADZTWO

ROLNICZE

NR. 8

DWUTYGODNIK

15. IV. 1991 r.

WYDAWCA: OŚROBEK DORADZTWA ROLNICZEGO W GRABANOWIE

TELEFON: BIAŁA PODLASKA 4337-92, 4338-66, 4381-98 TELEX: 863330

ZIELONKI W ŻYWIENIU TRZODY CHLEWNEJ

Zbliżający się okres letni to pora pozyskania jednej z najtańszych pasz gospodarskich dla trzody chlewnej - zielonek. Zielonki zawierają znaczne ilości białka, witamin i składników mineralnych, a zwłaszcza wapnia i fosforu. Do najbardziej wartościowych zielonek dla trzody chlewnej należą:

- rośliny motylkowe
- niektóre chwasty (pokrzywa, komosa biała, ostrożeń polny)
- kapusta pastewna
- liście buraków cukrowych i pastewnych
- łubin i wyka
- trawy oraz mieszanki traw z roślinami motylkowymi.

Najmniej odpowiednią jest zielonka z kukurydzy i sianoczojki. Trzoda chlewna zjada ją niechętnie. Jeżeli zachodzi taka konieczność możemy ją podawać, ale tylko młodą i po dokładnym rozdrobieniu. Równie niechętnie zjadana jest zielonka z rzepaku i rzepiku.

Zasady skarmiania zielonek trzodę chlewną:

- na paszę należy przeznaczać tylko zielonki młode. Rośliny starsze zawierają większe ilości włókna, a to obniża strawność pozostałych składników pokarmowych
- zielonki należy skarmiać bezpośrednio po skoszeniu. Nie wolno ich składować, gdyż łatwo się zagrzewają i mogą być przyczyną wystąpienia zaburzeń przewodu pokarmowego
- aby poprawić wykorzystanie ilościowe zielonek, należy je przed skarmieniem dokładnie rozdrobnić
- należy ograniczyć dawki zielonek do minimum przed wyproszeniem i po porodzie, co pozwoli uniknąć popołożowego zapalenia wymienia
- zielonki wprowadzać do żywienia stopniowo, również stopniowo ograniczać ich udział w dawce pokarmowej
- wycofać zielonki z dawek dla tuczników na 2-3 tygodnie przed ubojem, aby poprawić jakość słoniny
- udział zielonek w dziennej dawce pokarmowej nie powinien przekroczyć 30-40% wartości całej dawki.

Dzienna ilość zielonek dla poszczególnych grup trzody chlewnej może wynosić:

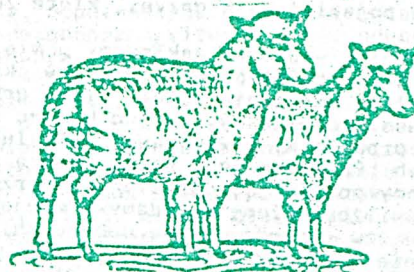
- dla loch łuznych i niskoprosnych 5-8 kg
- dla loch karmiących 4-6 kg
- dla knurow 4-6 kg
- dla tuczników o wadze do 50 kg 1-2,5 kg
- dla tuczników o wadze pow. 50 kg 1-5 kg

Niewielkie ilości zielonek można podawać również prosiątom od 4 tygodnia życia. Należy jednak pamiętać, że dla prosiąt najlepszą zielonką są młode rośliny motylkowe.

mgr inż. Cz. Mirczewska

ZASADY POSTĘPOWANIA HODOWCÓW OWIEC W OKRESIE WIOSNNYM

- Stopniowo przyzwyczajając owce do zmian żywienia. Młode trawy posiadają bardzo dużą strawność, zawierają znaczne ilości przyswajalnego białka a mało suchej masy i błonnika. W pierwszym okresie pastwiskowym należy paść owce 1,5-2 godz. dziennie i czas wypasu stopniowo przedłużać. W owczarni powinno się spasać całą dawkę pasz zimowych pomniejszając o paszę treściwą (o ile były skarmiane) ewentualnie zastąpić słomą.

- Nie wypędzać na pastwisko owiec chorych i kulawych
- Wypas zaczynać dopiero po obschnięciu rosy lub nadmiaru wilgoci z opadów
- Wieczorem na zakładkę podawać słomę pastewną lub siano
- Paść owce z wiatrem (jedynie podczas dużych upałów pod wiatr)
- Wyprowadzać stado spokojnie, bez pośpiechu i w miarę możliwości unikać dróg pylistych i błotnistych
- Wypasać owce w układzie szeregowym rozluźnionym tak aby owce miały swobodny dostęp do zielonej masy
- Poić owce przed wypuszczeniem na pastwisko, a w dni upalne ewentualnie także wieczorem przynajmniej po godzinnym odpoczynku (nie wolno poić owiec zgnanych)
- Tryki paść oddzielnie lub palikować albo poić w ruchomych ogrodzeniach
- Chronić owce przed silnym działaniem słońca spędzając je do miejsc zacienionych, specjalnych szop czy poddaszy
- Nie poić owiec na pastwiskach czy polach gdzie były rozsiane nawozy sztuczne, które działają na nie trująco, lecz dopiero po upływie 4 tygodni od dnia rozsiania
- Nie można wypasać pastwisk podmokłych często zalewanych, gdyż porost na nich ma niewielką wartość pokarmową, a tereny tykie są przeważnie siedliskiem różnych pasożytów oraz sprzyjają także występowaniu kulawki
- Przed wypędzeniem na pastwisko należy dokonać kerekcji racic i dokonać odrobaczenia (pasożytów wewnętrznych)

mgr inż. L. Golik

UPRAWA GRZYBÓW W WARUNKACH GOSPODARSTWA

DOMOWEGO

Na działkach lub w pomieszczeniach można uprawiać bochniak, pieczarkę, pierścieniak i twardziak shi take.

Uprawa tych grzybów jest mało pracochłonna i łatwa w uprawie. Podłożem dla nich jest słoma (bochniak i pierścieniak), obornik koński (pieczarka) i kłocki drzew liściastych lub iglastych (twardziak).

Bochniak - jego uprawa jest bardzo prosta, można prowadzić ją w pomieszczeniach lub na działce. Podłożem jest słoma pocięta na sieciskę. Na jedną porcję grzybni potrzeba 8 kg suchej słomy. Słomę tę przez 2 dni należy zalewać wrzącą wodą i tak pozostawiać przez ok. 12 godzin. Następnie można przystąpić do zakładania uprawy. Przygotowujemy worek foliowy z niewielkimi otworami, sieciskę mieszamy z grzybnią i wkładamy do worka ubijając ją. Potem worek zamykamy i przenosimy do pomieszczenia o temp. 18-22°C. Światło w tym okresie nie jest konieczne. W tych warunkach po ok. 2 tygodniach grzybnia przerasta całe podłoże. Worki z przerosniętą grzybnią należy wynieść do pomieszczenia chłodniejszego z możliwością częstego wentrowania i z dostępem światła. Można też wynieść je na dwór w ocienione miejsce. Potrzebna jest w tym czasie temperatura 10-12°C aby zaczęły tworzyć się zawieszki owocników. Po ok. 17-20 dniach od wystawienia grzybni do owocnikowania pojawiają się grzyby, które zbiera się rzutami.

Pierścieniak - uprawę zakładamy w miejscach ciepłych, osłoniętych od wiatru, w okresie gdy temperatura otoczenia ustali się w granicach 20°C. Następuje to zwykle pod koniec maja. Uprawę prowadzimy w wykopnym dole lub w inspektach. Podłożem jest słoma, którą uprzednio nawilżamy podlewając obficie wodą przez kilka dni. Nawilżoną słomę układamy w miejscu uprawy tworząc tzw. grzędę. Słomę dobrze ubijamy. Następnie układamy grzybnię w podłożu. Jeśli grzybnia jest produkowana na podłożu sztucznym należy ją tamać na głębokość 8-10 cm. Jeśli jest produkowana na ziarnie zbóż to niewielką ilość ziaren grzybni wkładamy w słomę punktowo. Potem powierzchnię uprawy przykrywamy workami jutowymi i dodatkowo obciążamy deskami lub kamieniami. Gdy temperatura otoczenia jest w granicach 22-25°C grzybnia przerasta podłoże po około 4 tyg. Po przerosnięciu podłoża przygotowujemy ziemię okrywową. Ziemię tę sporządza się z ziemi kompostowej lub ogrodowej bogatej w próchnicę zmieszanej z torfem w stosunku 1:1. Ziemię okrywową nakładamy na powierzchnię przerosniętej słomy. Należy pamiętać o częstym podlewaniu ziemi aby była ona stale wilgotna. Są również odmiany pierścieniaka

które nie wymagają przykrycia ziemi okrywową. Po około 4 tygodniach od nałożenia ziemi okrywowej pojawiają się pierwsze owocniki. Pojawiają się one rzutowo.

Z grzybów uprawianych można przygotować wiele smacznych i strasjonalnych potraw. Przygotowuje się potrawy duszone, smażone, gotowane, bądź macynowane, dodaje się do zup, sosów itp.

W następnym numerze poinformujemy o uprawie pieczarki dla potrzeb gospodarstwa domowego i twardziaka shi take.

*****
Grzybnia wymienionych grzybów produkowana jest w:

Gospodarstwie Uprawy Grzybów "Nad Arda"
85-474 Bydgoszcz
ul. Letniskowa 3

Można ją nabyć w większych miastach w sklepach nasiennej lub zamówić bezpośrednio u producenta.

Również specjalistki d/s wiejskiego gospodarstwa domowego Ośrodka Doradztwa Rolniczego zajmują się rozprowadzaniem grzybni wśród kobiet wiejskich. W tej sprawie należy skontaktować się z terenową specjalistką d/s wgd pracującą w danym rejonie.

mgr inż. B. Warda

PREFERENCYJNE KREDYTY DLA ROLNICTWA - RAZ JESZCZE.

Przypominamy, że z preferencyjnego kredytu na zakup nawozów mineralnych (z wyjątkiem wapniowych) oraz środków ochrony roślin korzystać można do 30.06.1991r.

Na wniosek zainteresowanych do zasad udzielania tego kredytu wprowadzono następujące zmiany:

- kredyt można brać na zakup wszystkich środków ochrony roślin (dotychczas 151 pozycji określonych przez MRIGZ).
- przedłuża się okres przedłożenia w banku dowodu zakupu z 2 do 4 tygodni.

Opracowali:

Alina Zurkowska i Ryszard Juszczyk

KREDYTY Z BANKU ŚWIATOWEGO.

Bank Światowy udzielił pożyczki NBP na rozwój eksportu przemysłowego i rolno - spożywczego.

Kredyt ten udzielany jest na następujących warunkach:

- walutą kredytu jest dolar amerykański,
- oprocentowanie kredytu jest zmienne, ustalane co pół roku wg. stawki Libor powiększone o marżę NBP i marżę BGZ (obecnie 9-12% w zależności od stopnia ryzyka przedsięwzięcia),
- maksymalny okres spłaty wynosi 12 lat w tym max. 3 lata karencji,
- BGZ od kwoty udzielonego kredytu pobiera jednorazowo prowizję przygotowawczą w wysokości 0,5% kwoty kredytu, płatną bezpośrednio po zawarciu umowy kredytowej w złotych,
- należne odsetki mogą być spłacane w okresie karencji lub kapitalizowane,

Ubiegający się o kredyt z Banku Światowego w ramach projektu rolno - spożywczego muszą spełniać następujące wymagania:

- muszą posiadać zdolność kredytową,
- udział środków własnych co najmniej 10% całkowitych kosztów inwestycyjnych,
- planowane przedsięwzięcie inwestycyjne musi być technicznie wykonalne i zaprojektowane z zachowaniem norm bezpieczeństwa pracy, ochrony zdrowia i środowiska naturalnego,
- inwestycja zostanie zrealizowana w ciągu max. 3 lat,
- ekonomiczna i finansowa stopa zwrotu inwestycji wyniesie nie mniej niż 15%.

Zainteresowani kredytem Banku Światowego mogą składać wnioski o udzielenie kredytu dewizowego w Oddziałach Wojewódzkich BGZ.

Wypełniony wniosek wraz z opinia Oddziału Wojewódzki przesyła do Centrali BGZ Departament Zagraniczny (00-131 Warszawa ul. Grzybowska 4) dla dokonania wstępnej oceny czy zamierzone przedsięwzięcie inwestycyjne spełnia wymogi Banku Światowego.

Po zaakceptowaniu wniosku kredytobiorca zobowiązany jest do wykonania pełnej analizy finansowo - ekonomicznej planowanego przedsięwzięcia. Analiza ta może być wykonana przez samego inwestora lub firmę konsultingową.

Opracowali:

Alina Zurkowska i Ryszard Juszczyk

PASIEKA W KWIETNIU

Spośród wielu czynników wpływających na wysokość zbioru miodu przez poszczególne rodziny pszczoł trzy są najważniejsze a mianowicie:

a) obfitość roślin miododajnych występujących w zasięgu lotu pszczoł

- b) korzystne dla nektarowania roślin i lotom pszczoł warunki atmosferyczne
c) odpowiednia siła rodzin pszczelich w czasie występowania pożytków towarowych.

Pszczelarze na pierwszy czynnik mają niewielki wpływ, na drugi nie mają wpływu, natomiast na czynnik trzeci mają wpływ znaczny, a czasem decydujący. Zatrzymamy się na tym ostatnim zagadnieniu. Podstawowym zadaniem w chowie pszczoł jest stwarzanie korzystnych warunków rozwoju rodzin przed okresem występowania wziętku a w czasie jego trwania wychowanie matek winno być ograniczone do niezbędnego minimum. W tym czasie konieczna jest przewaga pszczoł zbieraczek nad pszczołami ulowymi i czerwiem bowiem wykorzystanie pożytku jest proporcjonalne do ilości czerwiu wychowanego na 51 dni przed początkiem spodziewanego pożytku i na 29 dni przed jego zakończeniem. Rozumieć to należy w ten sposób, że na 51 dni przed początkiem spodziewanego pożytku towarowego matka pszczoła winna rozpocząć obfite składanie jajeczek, a na 29 dni przed zakończeniem tego pożytku czerwienie matki winno być znacznie ograniczone lub przerwane całkowicie. Chodzi tu o to, aby wychodować jak największą liczbę pszczoł zbieraczek na okres zbiorów, a ograniczyć do niezbędnego minimum liczbę pszczoł wygryzających się po zakończeniu pożytku. Do takiego stanu rodziny pszczoły winny być doprowadzone dokładnie na pierwsze dni rozpoczęcia się pożytku. Aby to osiągnąć należy znać z jakich roślin pszczoły gromadzą głównie miód, oraz którego dnia w danym roku te rośliny rozpoczynają kwitnienie. Dla roślin nektarodajnych uprawnych jednorocznych termin zakwitania głównie zależy od terminu wysiewu.

Rośliny dzikorosnące, uprawne ozime i wieloletnie zakwitają mniej więcej w tym samym czasie okresu wegetacyjnego, ale czas ten zależy od początku rozpoczęcia wiosny wegetacji roślin. Czas ten każdego roku różni się w stosunku do dni kalendarzowych. Różnice te są znaczne np. dla wierzby iwy różnica ta dochodzi do 30 dni, jabłoni 22 dni, kruszyny 21 dni, robinii akacjowej 27 dni, lipy drobnolistnej 23 dni ale liczba dni zakwitania kolejno jednych roślin po drugich jest mniej więcej jednakowa. Czasami występują różnice kilku dni. Np. po wierzbie iwie mniszek lekarski zakwita po 22 dniach, jabłoni po 29 dniach, kruszyna po 43 dniach, robinia akacjowa po 54 dniach,

lipa drobnolistna po 78 dniach. Jeżeli na początku wiosny zanotujemy np. początek kwitnienia wierzby iwy to łatwo możemy wyliczyć - posługując się kalendarzem kwitnienia roślin miododajnych - którego dnia w tym sezonie zakwitnie interesująca nas roślina miododajna dająca dla naszej pasieki główny pożytek. Wegetacja roślin w tym roku rozpoczęła się o 9 dni wcześniej od średniej wieloletniej. Wierzba iwa w tym roku zakwitła 4 kwietnia a jeżeli liczymy na główny zbiór miodu z robinii akacjowej to należy spodziewać się że zakwitnie ona około 29 maja i na koniec maja trzeba doprowadzić rodziny pszczoły do pełnej siły. Postępując się kalendarzem można wyliczyć termin zakwitania innych roślin. Kalendarz kwitnienia niektórych roślin miododajnych dla woj. śląskiego jest zamieszczony w Zeszytach Nr 2 Problemy Pszczelarstwa Podlaskiego pt. Obserwacje i notatki pszczelarskie. Broszura ta jest do nabycia w Ośrodku Doradztwa Rolniczego.

dr inż. M. Maksymiuk

ROLNIKU ZADECYDUJ!!!

Duże tradycje uprawy ziemniaka w naszym województwie sprawiają, że mimo różnej opłacalności tej uprawy w ubiegłych latach rolnicy nie rezygnują z produkcji ziemniaków. Aby jednak przynosiło to zysk należy produkować możliwie dużo i jak najlepszej jakości ziemniaki. Jednym z warunków, które trzeba spełnić w nowoczesnej uprawie ziemniaka jest odnowienie materiału sadzeniakowego, gdyż zdrowe sadzieniaki dadzą plon wyższy, lepsza będzie ich zdrowotność przez to lepsze przechowywanie. Ponadto mamy pewność, że sadzeniaki są jednolito odmianowe i wyprodukowane ziemniaki nie będą miały zanieczyszczeń innych odmian co może mieć wpływ na ich cenę.

"Centrala Nasienna" w Białej Podlaskiej poleca następujące odmiany:

Jadalne:

1. Lotos - odmiana wczesna, zawartość skrobi 14%, miąższ jasnożółty, plenność b. wysoka, odporność na zarazę ziemniaka dość podatna na, virus Y i L odporna, przechowywanie dobre.
2. Pola - odmiana średniowczesna, zawartość skrobi 14%, miąższ biały do białokremowego, plenność b. wysoka, odporność na zarazę ziemniaka średnioodporna, na virus Y b. odporna, virus L średnioodporna, przechowywanie dobre.
3. Mila - odmiana średniowczesna, zawartość skrobi 15,5%, miąższ jasnożółty, plenność wysoka, odporność na zarazę ziemniaka średnioodporna, virus Y i L odporna przechowywanie dobre.
4. Sokół - odmiana średniopóźna, zawartość skrobi 13,4%, miąższ biały do białokremowego, plenność wysoka, odporność na zarazę ziemniaka średnioodporna, na virus Y i L średnioodporna, przechowywanie dobre.
5. Bogna - odmiana średniopóźna, zawartość skrobi 13,8%, miąższ biały, plenność b. wysoka, odporność na zarazę ziemniaka dość odporna, na virus Y i L dość odporna, przechowywanie dobre.
6. Janka - odmiana późna, zawartość skrobi 16% miąższ kremowy do białoszarego, plenność wysoka, odporność na zarazę ziemniaka średnioodporna, na virus Y i L średnioodporna, przechowywanie dobre.
7. Bronka - odmiana późna, zawartość skrobi 14%, miąższ białoszary, plenność b. wysoka, odporność na zarazę ziemniaka dość odporna, na virus Y i L odporna, przechowywanie dość dobre.

Skrobiowe:

1. Cisa - odmiana średniopóźna, zawartość skrobi 16,8%, miąższ biały, plenność dość wysoka, odporność na zarazę ziemniaka dość odporna, na virus Y i L dość odporna, przechowywanie dobre.
2. Ceza - odmiana późna, zawartość skrobi 21%, miąższ jasnożółty, plenność średnia, odporność na zarazę ziemniaka dość odporna, na virus Y i L odporna i dość odporna, przechowywanie średnie.
3. Narew - odmiana późna, zawartość skrobi 20%, miąższ biały, plenność dość wysoka, odporność na zarazę ziemniaka dość odporna, na virus Y i L średnioodporna, przechowywanie dość dobre.
4. Bóbr - odmiana późna, zawartość skrobi 18%, miąższ jasnożółty, plenność dość wysoka, odporność na zarazę ziemniaka średnioodporna, na virus Y i L pełna i dość odporna, przechowywanie dość dobre.

Cena sadzeniaków: 50.000 zł/kwintal
Przy odbiorze powyżej 5 t koszt transportu ponosi "Centrala Nasienna"
Uwaga: Podane odmiany i ich ceny są aktualne w dniu 9.04.1991 r.

inż. A. Matuszewski

ROLNIKU - wykorzystaj własne zboże sporządzając mieszanki pełnoporcjowe.

W gospodarstwach specjalistycznych bądź takich, które nie produkują okopowych lub nie stosują tych pasz w żywieniu trzody chlewnej najlepiej jest żywić mieszankami pełnodawkowymi. Przy takim modelu żywienia uzyskuje się dobre wyniki produkcyjne przy jednocześnie mniejszej pracochłonności w porównaniu do tuczu tradycyjnego.

Przykłady mieszanek pełnoporcjowych (%) wg. Instytutu Zootechniki.

Maciory

Wyszczególnienie	Przykład					
	1	2	3	4	5	6
Śruta jęczmienna	84	58	55	50	68	40
Otręby pszenne		30		20		20
Śruta owsiana			30	20		20
Susz z zielonek					10	10
Koncentrat Prowit	16	12	15	10	12	10
Zawartość w 1 kg:						
Jedn.owsiane	1,10	1,00	1,05	0,99	1,00	0,97
Białko og.str.(g)	123	117	122	117	120	117

Prosięta i warchlaki

Wyszczególnienie	Przykład					
	1	2	3	4	5	6
Śruta jęczmienna	80	60	45	35	40	10
Śruta pszenna		20	30	20	35	40
Śruta owsiana				20		25
Susz z zielonek			5	5	5	5
Koncentrat Prowit	20	20	20	20	20	20
Zawartość w 1 kg:						
Jedn.owsiane	1,09	1,13	1,11	1,08	1,08	1,06
Białko og.str.(g)	134	139	143	142	145	148

Tuczniaki

Wyszczególnienie	Przykład					
	1	2	3	4	5	6
Śruta jęczmienna	86	50	50	26-46	30	
Śruta pszenna		36	16	20	26	40
Śruta owsiana			20			25
Śruta żytnia				20-40		10
Otręby pszenne					10	10
Otręby żytnie					10	
Susz z zielonek					5	5
Koncentrat Prowit	14	14	14	14	14	10
Zawartość w 1 kg:						
Jedn.owsiane	1,09	1,16	1,10	1,13	1,04	1,09
Białko og.str.(g)	123	127	121	122	126	130

inż. A. Strącińska

Kierownictwo Redakcji: inż. B. Chachulski
 Zespół Autorów: Specjalista Obsługi Doradztwa Rolniczego
 Opracowanie graficzne: K. Olichwiniowicz
 Druk: K. Olichwiniowicz, J. Zydrecka
 Do użytku wewnętrznego ***** Do użytku wewnętrznego